

Anonymiseret version

Oversættelse

C-337/20 - 1

Sag C-317/20

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

23. juli 2020

Forelæggende ret:

Cour de cassation (Frankrig)

Afgørelse af:

16. juli 2020

Appellanter:

DM

LR

Indstævnt:

Caisse régionale de Crédit agricole mutuel (CRCAM)

[udelades]

Dom afsagt af COUR DE CASSATION, CHAMBRE COMMERCIALE, FINANCIÈRE ET ÉCONOMIQUE (kassationsdomstol, afdelingen for kommercielle, finansielle og økonomiske sager) den 16. juli 2020

Vedrørende en appel iværksat af:

- 1) DM, bosiddende [udelades] La Ciotat,
- 2) LR, bosiddende [udelades] Cassis,

til prøvelse af dom afsagt af cour d'appel d'Aix-en-Provence [udelades] (appeldomstolen i Aix-en-Provence, Frankrig) den 6. april 2017 i en tvist mellem appellanterne og caisse régionale de Crédit agricole mutuel (CRCAM) Alpes-

Provence, [udelades] Aix-en-Provence [udelades], som er indstævnt i kassationsappellen.

Appellanterne har til støtte for deres appel anført de to kassationsanbringender, som fremgår af bilaget til nærværende dom.

[udelades] [Org. s. 2]

[udelades] [processuelle bemærkninger]

Efter at have voteret i sagen i overensstemmelse med lovgivningen har afdelingen for kommercielle, finansielle og økonomiske sager under Cour de cassation (kassationsdomstol) [udelades] afsagt nærværende dom.

De faktiske omstændigheder og retsforhandlingerne

1. Ifølge den dom (Aix-en-Provence, 6.4.2017), som er appelleret ved procesdokument af 22. december 2008, havde selskabet Groupe centrale automobiles (selskabet GCA), hvor DM var direktør, fået åbnet en kassekredit i selskabet caisse régionale de Crédit agricole mutuel Alpes Provence (banken), som LR stillede sikkerhed for ved selvskyldnerkaution. Efter at have opsagt kassekreditten krævede banken betaling fra kautionisten, som gjorde gældende, at banken havde begået en fejl ved at foretage uautoriserede overførsler til tredjemand, og at overførselsbeløbene skulle fratrækkes bankens fordring.
2. Appeldomstolen afviste LR's indsigelser med den begrundelse, at selskabet GCA i henhold til artikel L.133-24 i code monétaire et financier (lov om monetære og finansielle anliggender) havde haft en frist på 13 måneder til at anfægte de omtvistede transaktioner, og at selv om denne frist måtte være blevet afbrudt ved e-mails udvekslet den 3. marts 2011, hvorved direktøren for selskabet GCA anmodede om oplysninger om disse transaktioner, var en ny frist på 13 måneder begyndt at løbe fra denne dato. Appeldomstolen udledte heraf, at eftersom de omtvistede overførsler først blev anfægtet ved påstande af 15. maj 2013, var der indtrådt forældelse.
3. Til støtte for deres kassationsappel til prøvelse af denne dom har DM og LR gjort gældende, at artikel L.133-18 i lov om monetære og finansielle anliggender, der giver mulighed for øjeblikkelig godtgørelse for uautoriserede betalingstransaktioner, som brugeren har underrettet banken om, ikke er til hinder for, at bankens almindelige erstatningsansvar i kontraktforhold alligevel kan påberåbes, når banken har tilsidesat sin pligt til at udvise omhu, hvis det er bevist, at der er lidt skade som følge heraf, og at [org. s. 3] appeldomstolen ved at fastslå det modsatte har tilsidesat artikel 1147 i code civil (civillovbogen), som denne var affattet før kendelsen af 10. februar 2016, og samme lovs artikel 1937.
4. Da dette anbringende er fremsat af LR som kautionist og dermed som underordnet skyldner, skal det præciseres, »den, der stiller sikkerhed for en forpligtelse, har

pligt til over for kreditor til at opfylde denne forpligtelse, hvis skyldneren ikke selv opfylder den« (civillovbogens artikel 2288). Civillovbogens artikel 2313, stk. 1, bestemmer, at »kautionisten kan gøre alle de indsigelser, der tilkommer hovedskyldneren, og som er forbundet med gælden, gældende over for kreditor«, herunder »bl.a. kompensation for det, som kreditor skylder hovedskyldneren« [udelades] [henvisninger til national retspraksis]. Denne regel kan finde anvendelse, når kreditor har begået en fejl i forhold til hovedskyldneren og derved har pådraget sig et civilretligt ansvar, som følgelig forpligter denne til at betale hovedskyldneren erstatning for den skade, den pågældende har lidt.

5. Det følger af civillovbogens artikel 1147, at enhver misligholdelse af en kontraktlig forpligtelse, der har forvoldt kreditor en skade, forpligter dennes skyldner til at afhjælpe skaden. I retspraksis anvendes princippet om fuld erstatning for den skade, der er lidt, som indebærer, at »skadelidte skal stilles i den situation, den pågældende ville have befundet sig i, hvis den skadevoldende handling ikke havde fundet sted« [udelades] [henvisninger til national retspraksis].
6. Artikel L.133-18 i lov om monetære og finansielle anliggender, i den affattelse der følger af kendelse nr. 2009-866 af 15. juli 2009, som gennemførte artikel 58 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/64/EF af 13. november 2007 om betalingstjenester i det indre marked (betalingstjenestedirektiv 1) eller artikel 71 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/2366 af 25. november 2015 om betalingstjenester i det indre marked (betalingstjenestedirektiv 2), som har erstattet den uden væsentlige ændringer, bestemmer: »Hvis brugeren har givet underretning om en uautoriseret betalingstransaktion på de betingelser, der er fastsat i artikel L.133-24, skal betalernes udbyder af betalingstjenester straks tilbagebetale betaleren beløbet for den uautoriserede betalingstransaktion og, hvor det er relevant, føre den debiterede konto tilbage til den situation, der ville have været gældende, hvis den uautoriserede betalingstransaktion ikke var blevet gennemført.

Betaleren og dennes udbyder af betalingstjenester kan ved aftale fastsætte yderligere godtgørelse.«

7. Artikel L.133-24, stk. 1, i lov om monetære og finansielle anliggender, i den affattelse der følger af samme retsakter, bestemmer: »Brugeren af betalingstjenester **[org. s. 4]** underretter snarest muligt sin udbyder af betalingstjenester om en uautoriseret eller fejlbehæftet betalingstransaktion og ikke senere end 13 måneder efter debiteringsdatoen, idet underretningen ellers anses for forældet, medmindre udbyderen af betalingstjenester ikke har meddelt brugeren oplysningerne om den pågældende betalingstransaktion eller stillet dem til rådighed for vedkommende i overensstemmelse med afsnit I, kapitel IV, i bog III.«
8. Det følger af artikel 58, der har overskriften »Underretning om uautoriserede eller fejlbehæftede betalingstransaktioner«, at brugeren af betalingstjenester »[f]or at kunne kræve tilbagebetaling af en transaktion skal [...] underrette sin udbyder af

betalingstjenester snarest muligt efter at have konstateret uautoriserede eller fejlbehæftede betalingstransaktioner, der giver anledning til krav, herunder krav som omhandlet i artikel 75, og ikke senere end 13 måneder efter debiteringsdatoen, medmindre udbyderen af betalingstjenester, hvor det er relevant, ikke har meddelt oplysningerne om den pågældende betalingstransaktion eller stillet dem til rådighed i overensstemmelse med afsnit II.«

9. Artikel 60 i betalingstjenestedirektiv 1, der har overskriften »Udbyderens ansvar for uautoriserede betalingstransaktioner«, har følgende ordlyd:

»1. Medlemsstaterne sikrer, at betalerens udbyder af betalingstjenester med forbehold af artikel 58 i tilfælde af en uautoriseret betalingstransaktion straks tilbagebetaler betaleren beløbet for den uautoriserede betalingstransaktion og, hvor det er relevant, fører den debiterede betalingskonto tilbage til den situation, der ville have været gældende, hvis den uautoriserede betalingstransaktion ikke var blevet gennemført.

2. Yderligere økonomisk godtgørelse kan fastsættes i overensstemmelse med den lovgivning, der finder anvendelse på aftalen mellem betaleren og dennes udbyder af betalingstjenester.«

10. Appellen vedrører forholdet mellem den ansvarsordning, der er indført ved de nævnte direktiver, og som er gennemført ved artikel L.133-18 og L.133-24 i lov om monetære og finansielle anliggender, og den almindelige, civilretlige ordning for erstatningsansvar i kontraktforhold. Navnlig opstår spørgsmålet om, hvorvidt den ansvarsordning, der følger af direktiverne, og som ikke indeholder nogen præcisering i denne henseende, udelukker anvendelsen af den almindelige ansvarsordning.
11. Da Den Europæiske Unions Domstol ikke synes at have udtalt sig om dette punkt, skal den forelægges et spørgsmål herom.

Konklusion

Under henvisning til artikel 267 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde [org. s. 5] forlægges sagen Den Europæiske Unions Domstol med henblik på besvarelse af følgende spørgsmål:

- 1) Skal artikel 58 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/64/EF af 13. november 2007 om betalingstjenester i det indre marked og om ændring af direktiv 97/7/EF, 2002/65/EF, 2005/60/EF og 2006/48/EF og om ophævelse af direktiv 97/5/EF fortolkes således, at den for uautoriserede eller fejlbehæftede betalingstransaktioner, der er foretaget af en udbyder af betalingstjenester, indeholder en erstatningsansvarsordning, som udelukker ethvert søgsmål vedrørende almindeligt, civilretligt erstatningsansvar, der som følge af de samme faktiske omstændigheder anlagt på grundlag af udbyderens manglende opfyldelse af sine forpligtelser i henhold til national ret, navnlig hvor brugeren af betalingstjenesterne ikke inden 13 måneder efter debiteringen har oplyst

udbyderen af betalingstjenester om, at en betalingstransaktion var uautoriseret eller fejlbehæftet?

2) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, er den samme artikel da til hinder for, at brugeren af betalingstjenesters kautionist som følge af de samme faktiske omstændigheder påberåber sig, at udbyderen af betalingstjenester, som er kautionsmodtager, er pålagt et almindeligt, civilretligt erstatningsansvar, med henblik på at anfægte størrelsen af den gæld, der er kautioneret for?

[udelades] [processuelle bemærkninger] **[Org. s. 6]**

Anbringender vedlagt nærværende dom

Anbringender fremsat [udelades] for DM og LR

Første kassationsanbringende

[udelades] **[Org. s. 7]** [udelades]

[udelades] **[Org. s. 8]** [udelades] [redegørelse for det første appelanbringende, som vedrører forbrugerrtet og er uden betydning for de præjudicielle spørgsmål]

Andet kassationsanbringende (subsidiært)

Den stadfæstende, appellerede dom blev kritiseret for med henvisning til, at der var indtrådt forældelse at have afvist LR's indsigelser mod de beløb, der var blevet overført fra en konto i Groupe Central Automobiles navn til forskellige selskaber, og for som følge heraf at have tilpligtet LR at betale et beløb på 96 019,36 EUR med tillæg af renter i henhold til aftalt rentesats fra den 26. marts 2012 med henblik på opfyldelse af den erklæring om selvskyldnerkaution, LR havde afgivet til sikring af den kassekredit [udelades], der var åbnet i Groupe Central Automobiles navn.

Appeldomstolen lagde følgende forhold til grund for sin afgørelse: i) at LR har gjort gældende, at banken har begået en fejl ved at foretage uautoriserede overførsler til tredjepartsselskaber, og at disse debiteringsbeløb skal fratrækkes bankens fordring, ii) at Crédit Agricole derimod har gjort gældende, at der er tale om en indsigelse, som er rent personlig for hovedskyldneren, således at kautionisten ikke er berettiget **[org. s. 9]** til at anføre, at bankens fordring er blevet endeligt fastsat ved afgørelsen fra Tribunal de commerce de Toulon (handelsretten i Toulon) af 23. oktober 2012, og at SARL GCA under alle omstændigheder gav tilladelse til debiteringerne, iii) at førstinstansen med rette fastslog, at der ikke er tale om en indsigelse, som er personlig for skyldneren, men en indsigelse, der er uløseligt forbundet med gælden, og som kautionisten er berettiget til at gøre gældende over for kreditor, iv) at SARL GCA i henhold til artikel L.133-24 i lov om monetære og finansielle anliggender havde en frist på 13 måneder til at anfægte disse transaktioner, v) at selv om denne frist måtte være blevet afbrudt ved e-mails udvekslet den 3. marts 2011, hvorved direktøren for SARL GCA

anmodede om oplysninger om disse transaktioner, var en ny frist på 13 måneder begyndt at løbe fra denne dato, og vi) at de omtvistede overførsler imidlertid først blev anfægtet ved påstande af 15. maj 2013, hvorfor der var indtrådt forældelse.

Følgende forhold blev lagt til grund af retten i første instans og gentaget af appeldomstolen: i) at LR subsidiært har gjort gældende, at beløbene skal betales til CGA som hovedskyldner, fordi bankdebiteringerne fandt sted uden dennes tilladelse, ii) at FW førte kontrol med regnskaberne frem til 2011, iii) at Crédit Agricole misligholdt aftaleforholdet ved at a foretage overførsler uden at have modtaget skriftlig betalingsordre eller tilladelse hertil, iv) at LR har anmodet banken om at fremlægge hele sit regnskab og beregne saldoen på [den omhandlede] bankkonto ved medregning af de årlige debiteringer, v) at LR har opgjort beløbet for disse debiteringer til 94 123,26 EUR, vi) at banken herover for har anført, at der er tale om en indsigelse, som er personlig for hovedskyldneren, og som kautionisten ikke med føje kan gøre gældende, vii) at denne argumentation ikke er relevant: LR har kautioneret for kassekreditten på den omhandlede bankkonto, viii) at indsigelsen derfor ikke er personlig for SARL GCA, men også berører kautionisten direkte, ix) at banken Crédit Agricole derimod med rette har gjort gældende, at hovedskyldneren ikke anfægtede størrelsen af det skyldige beløb ved Tribunal de commerce de Toulon (handelsretten i Toulon), som tilpligtede denne at betale de beløb, kontoen var blevet overtrukket med, og som LR nu anfægter [udelades], x) at LR endvidere har gjort gældende, at bestemmelserne i civillovbogen finder anvendelse, mens forvaltningen af bankkonti reguleres af bestemmelserne i lov om monetære og finansielle anliggender og navnlig i artikel L.133-25 og artikel L.133-6-1, xi) at denne lov blot foreskriver, at der skal indhentes skriftlig tilladelse til debitering af kontoen, xii) at disse debiteringer fremgår af de omhandlede kontoudtog fra og med 2008, og at beløbene er overført til selskaberne ETRA FI, FLEX CALL, RF SOLUTION og AZUR CONSEIL, xiii) at Crédit agricole under retsforhandlingerne har fremlagt checks, som direktøren i selskabet GCA, DM, har udstedt til selskabet RF SOLUTION, og som er på samme beløb som de debiteringer, der nu bestrides af LR, xiv) at det er efter udstedelsen af den sidste check den 1. april 2009, at der blev foretaget debiteringer af samme beløb og med [org. s. 10] samme månedlige interval, xv) at selv om DM begyndte at stille banken spørgsmål i beskeder på e-mail i marts 2011, er det bemærkelsesværdigt, at en professionel har ladet debiteringerne fortsætte uden at sætte spørgsmålstegn herved, xvi) at selskabet under alle omstændigheder skulle have anfægtet transaktionerne inden for den frist på 13 måneder, som er fastsat i artikel L.133-25 i lov om monetære og finansielle anliggender, xvii) at de indsigelser, som LR nu gør gældende, må afvises, fordi de er forældede, xviii) at Crédit Agricole endvidere ikke var blevet forelagt selskabet GCA's regnskaber, hvilket ville have gjort det muligt at kontrollere, at udbetalingerne til de selskaber, som var ejet af deres bogholder, ikke udgjorde vederlag, der ville have nedsat dette selskabs omkostninger og dermed samtidig dets omsætning, og disse tvivl forstærkes af den omstændighed, at selv om debiteringerne blev foretaget til for del for selskaber, som var ejet af bogholderen FW, er denne ikke blevet retsforfulgt for uberettiget at have modtaget disse beløb, xix) at det som følge af disse

omstændigheder er godtgjort, at selskabet GCA gav samtykke til de debiteringer, som LR nu anfægter, og denne får ikke medhold i sit krav om godtgørelse for debiteringerne i forhold til den kaution, der er stillet, xx) at LR således tilpligtes at betale Caisse Régionale Agricole Mutuel Alpes Provence et beløb på 96 019,36 EUR med tillæg af renter i henhold til aftalt rentesats fra den 26. marts 2012 med henblik på opfyldelse af den erklæring om selvskyldnerkaution, LR har afgivet til sikring af den kassekredit [udelades], der var åbnet i Groupe Central Automobiles navn.

1. Artikel L.133-18 i lov om monetære og finansielle anliggender, der giver mulighed for øjeblikkelig godtgørelse for uautoriserede betalingstransaktioner, som brugeren har underrettet banken om, er ikke til hinder for, at bankens erstatningsansvar i kontraktforhold alligevel kan påberåbes, når banken har tilsidesat sin pligt til at udøve kontrol, hvis det er bevist, at der er lidt skade som følge heraf. Ved at fastslå – med henblik på at afvise LR's indsigelser mod de beløb, der var blevet overført fra en konto i Groupe Central Automobiles navn til forskellige selskaber, på grund af forældelse – at »LR gør gældende, at bestemmelserne i civillovbogen finder anvendelse, mens forvaltningen af disse konti reguleres af bestemmelserne i lov om monetære og finansielle anliggender«, når LR uanset artikel L.133-18 i lov om monetære og finansielle anliggender om uautoriserede betalingstransaktioner kan påberåbe sig bankens erstatningsansvar i kontraktforhold, har appeldomstolen tilsidesat civillovbogens artikel 1147, der finder anvendelse på sagen, og som nu er artikel 1231, stk. 1, i samme civillovbog, og civillovbogens artikel 1937.

[udelades] [**Org. s. 11**] [redegørelse for det andet appelanbringendes andet og tredje led, som vedrører en tilsidesættelse af procedureregler og er uden betydning for de præjudicielle spørgsmål].